

PRVI MAJ 1949

TRINESTDESET let je minulo, od kar je organizirano delavstvo, na svojem sestanku v Chicagu — v borbi za skrajšanje delavnika, postavilo temelj mednarodnemu delavskemu prazniku Prvemumu maju. Takrat je bil delavec preuprežen — moral je delati vsak dan 10 do 16 ur, večinoma vseh sedem dni v tednu. Ker je bil samo delavec, je bil brezpraven na vseh koncih in krajih. Voliti so smeli samo gospodarji. V javnih zastopstvih, kolikor jih je bilo, so bili zastopani samo najvišji sloji in meščanstvo: to je, veleposestniška aristokracija, imovitejši obrtniki, bogati trgovci in višja duhovščina.

IZ TEMNE NOČI V DAN

Tako je bilo tista leta, ko so proletarski revolucionarji zasnovali svoj mednarodni dan z zelo skromnimi zahtevami in ga prvič uradno praznovali leta 1890.

Takrat se je delavec bori proti preobloženosti v garanju in brezpravnosti. Takratni družabni red — mešanica fevdalizma in kapitalizma — je garče smatral za sužnje, ki nimajo druge pravice nego delati in ubogati. Edina njihova posest je bilo njihovo telo. A tudi to si je lahko vladajoči sloj prilastil kadar se mu je zdelo potrebno, posebno v vojne namene. Ko je garču oblast oznanila, da ji je za enkrat odslužil, je moral iskati novih prilik za garanje, da si sam služi kruh, gospodarju dobičke in državi davke.

Za delavce in kmete so bile to neznosne razmere. Upirali so se jim. Gospodarji so imeli oblast v svojih pesteh in z njo tolkli po upornikih in zaduševali nezadovoljstvo s silo. Veliko krvi so prelili, da si ohranijo svoje privilegije. Namreč krvi onih, ki so jim ustvarjali blagostanje. Svojo so ščitili s pomočjo onih, katere so izkoriščali in zasluževali.

BORBA NADALJEVANA

Delavec in kmet, kolikor je bilo v njima upornika, pa sta tirala svojo borbo in zmagovala ob ogromnih žrtvah od stopnje do stopnje. Silno počasi sicer, a vendar sta zmagovala. Često-krat sta bila tudi tepena in njune razmere so po takih neuspehih pomenile kakor da greš vedriti z dežja pod kap.

Človek upornik vseeno ni omagal. Delavec je dobil priznanje kot človeško bitje in končno — po tisočih žrtvah, si je izvojeval celo volilno pravico.

"Saj jim ni nič pomagala," menijo dandanašnji razočaranci. Motijo se. Pomagala je toliko, da delavcev nihče več ne zapostavlja. Ne predsednik kapitalistične republike, ne kronani vladarji, ne diktatorji fašističnih dežel. Vsi jim zaigajo kadijo. Vsi se jim laskajo. Kajti kdor ima dandanašnji proti sebi delavce in kmete, propade.

Po šestdesetih letih borbe so si delavci torej vendarle izvojevali priznanje, o kakršnem ni bilo pred kakim stoletjem ne duha ne sluha. Vse vlade — pa bile še tako reakcionarne, monarhistične in kapitalistične, jih vabijo pod svoje okrilje in se hočejo opirati nanje. Kajti brez njih ne morejo nikamor. Še pred stoletjem je bil voditelj proletarskih množic smatran v obeh družbah za zločinca. Danes ga vabijo vlade vseh vrst za ministra... če je pri volji pomagati posejudočim slojem ohraniti njihov sistem saj v omiljeni obliki — to je — v taki, da tudi onim, ki delajo, odpade nekaj dobrin življenja. V prošlosti so jim bile odrekane.

IZ BREZPRAVNOSTI V PRIZNANJE

V času postanka delavskega Prvega maja je bil delavec v veliki večini dežel brez vsakršnih državljanjskih pravic. To, da je bil delavec, je pomenilo zanj najnižjo stopinjo na družabni lestvi. Sami se uprežna živina je bila pod njim. Nad njim in živino pa ukazi in bič.

Danes ima delavec priznanje in laskanje celo v najbolj zaostalih deželah. Fašistični diktatorji mu celo dokazujejo, da je v njihovih deželah, kar jih je še ostalo takih, pravzaprav on gospodar! Take trditve so mamilo. Delavcu je v uteho, če ima poleg garanja in pomanjkanja tudi nekoliko laskanja.

Obupen kot je položaj za delovno ljudstvo je vendarle drugačen kakor je bil onega leta, ko se je prvič zedinilo za borbo v mednarodnem obsegu sebi v korist. Noben delavec — ki razume, kaj je bila prošlost, si ne želi povratka vanjo. Kajti tragične kot so današnje razmere, so za proletariat vendarle boljše kakor nekoč. V splošnem veliko boljše.

Nekoč so se morali boriti za skrajšanje delavnika. Padali so na barikadah in v stankah. Bili obsojani v smrt. Tisoči vrženi v ječe. Nešteti so bili odslovljeni in poginili v glad. Za vsako uro skrajšanja delavnika je bilo treba ogromnih žrtv, ki jih je prispevalo delavstvo vseh psov.

Danes se delavski razred bori posebno za pravico uposlavitve in za socialno zaščito. Brezposelnost se je naselila k njemu, ali pa pretnja, da se morda vsak čas oglasi v goste.

LE V ORGANIZACIJI ZA IDEALE JE MOČ

Tudi v prejšnjih dobah so oni, ki nimajo na prodaj drugega kakor svojo delovno moč, tu in tam občutili sibo brezposelnosti. Toda ne v tolikini meri. Ampak kadar so jo, so bili do kraja zavrženi. Umirali so gladu, kajti družba se ni brigala zanje.

Le organizirani sili delovnega ljudstva gre zasluga, da je zdaj tudi v tem oziru drugače. Tudi brezposelen delavec — kakorkoli zapostavljen — je človek in družba, to je država, so MORA brigati zanj.

Socialno zavarovanje je bilo v času postanka modernega delavskega gibanja komaj legenda in teorija v knjigah socialnih mislecev. Danes je socialno zavarovanje priznana zahteva in DEJSTVO v vseh deželah po svetu. Ogromne borbe je bilo treba zanj. In treba je in bo za vsako nadaljnjo izboljšanje.

Velike razlike so tudi v higijeni, napravah in odredbah za osebno varnost pri delu. Pred nekaj desetletji ni bilo življenje delavca v Zed. državah — posebno priseljenega delavca iz "ukivega pasa", vredno beliča. Delodajalci so jih smatrali za veliko bolj manjvredne kakor pa svoje mule. Za odpravo teh nečloveških razmer je bilo treba silovitih naporov, da so

(Konec na 4. strani.)

Prvi Maj — simbol mednarodne vzajemnosti in socialnih pravic.

KAKO ŠE JE S PRVIM MAJEM PRI NAS?

Naši starejši čitatelji se dobro spominjajo, da je imel delavski prvi maj v Zed. državah v nekdanjih letih, od kar se ga je začelo praznovati, velik pomen.

Malo pa je ljudi v tej deželi, ki bi vedeli, da je bil ta manifestacijski delavski pomladni dan zasnovan baš tu — v naših Zed. državah!

Takrat je bilo delavstvo v tej deželi kot drugod po svetu brez pravic. Vsak delavski shod, vsaka delavska manifestacija ali demonstracija je bila označena za "subverzno" — namreč za protidržavno, proticesarsko, za protiversko itd.

Ko se je delavstvo v zapadni Evropi in v Zed. državah najtežje borilo, je v Rusiji gospodoval še vseomogočni car — namreč njegovo fevdalno plemstvo in o kakem Leninu še ni bilo govora. Pač pa ga je že bilo nekoliko o Marksu ter o njegovih starejših tovarših, ki so bili takrat eni že zelo v letih, a drugi še mladi ter polni revolucionarnih idej.

Prvi maj je torej bil zasnovan v Zed. državah kot delavski praznik in res je bil tu mnogo let manifestacijski dan proletarcev za svoje pravice in za boljši svet.

Medtem se je kapitalistični razred sprizajnil z idejo, da nekak delavski praznik bi bil vseeno "dober" in konservativni voditelji takratnih strokovnih unij so jih v tem podprli.

Tako je nastal naš "Labor Day" prvi ponedeljek v septembru — ne kot praznik socialnih zahtev temveč kot dan jeseni, ko se odpočiješ od poletne vročine in se začneš pripravljati na zimo.

Vzlic temu pa je tudi po postavitvi uveljaviteljskega praznika (prvi ponedeljek v septembru) ostal prvi maj tudi v Zed. državah dan delavskih manifestacij. Labor Day je bil v obeh mnogih unij ter med vsem razredno zavednim delavstvom smatran kot nekako mamilo,

slepilo, zato so pa Prvi maj toliko bolj navdušeno praznovali. Praznovali so ga zlasti premogarji. Naši stari koparji te črne rude se še dobro spominjajo, kako je bil Prvi maj v njihovih naselbinah prav tako velik praznik kakor Četrty džulaj.

V mnogih slovenskih premogovniških revirjih so se vršile tega dne manifestacije skupno s premogarji drugih narodnosti, nato veselice, shodi, izleti in večerne bakljade.

V velikih mestih so se vršile prvomajske manifestacije in povorke, ki se jih je udeležilo na tisoče delavcev in zvečer pa so bile zaključene s shodi.

Ta ameriški Prvi maj, ki so ga vsa leta vodili socialisti, je bil zaduščen med prvo in po prvi svetovni vojni.

Socialisti so nato še poskušali saj s shodi, imeli so še povorke v Chicagu, New Yorku, v Clevelandu itd., toda starega zamaha ni bilo več. Unija premogarjev je medtem prešla v konservativno vodstvo in tako je z izumiranjem priseljene generacije premogarjev šla v pozabljenost stopnja za stopnjo tudi prvomajska tradicija.

Enako so praznovali prvi maj unije delavcev v oblačilni industriji. Potem so skušali nadaljevati z njo komunisti in res jim je uspelo skozi nekaj let pod firmo skupnosti z unijami prirediti precej velikih prvomajskih povork.

Sedaj je tudi njim izpodletelo.

Naši klubi so imeli na prvega maja ali pa prvo nedeljo pred ali po prvem maju velike shode in imeli smo socialistično gibanje, ki je nam bilo v pošos. Pa ni več ne prvega ne drugega.

A vendar — neglede kako konservativno je postalo ameriško unijsko gibanje — vstevši CIO — razredni boj se nadaljuje. Saj se povprečen ameriški delavec tega niti ne zaveda. On niti z daleč ne slut, da je njegova borba za socialno zaščito le nadaljevanje one, ki

so mu jo zasnovali in jo vodili socialisti v najtežjih okoliščinah. Od kraja nismo dobili ničesar. Potem drobtine in pod Rooseveltom pa uveljavljenje nekaterih točk takozvanega socialističnega minimalnega programa.

Toda borba se nadaljuje — sedaj pod konservativnimi gesli, toda v marsičem za iste stvari. Socialisti so bili pionirji v borbi za človečanstvo, za mir in za socialne pravice. Sedaj se celo politiki kapitalističnih strank kosajo, kako bi volilcem saj v volilnih kampanjah iz socialističnih programov čimveč objubili. A po volitvah pa nič dali, razen da vržejo tu pa tam nekaj drobtin.

Naša reč napreduje! Naj jo kdo označuje za "subverzno", za protiameriško, za "komunistično" ali kar že — mi vendarle gremo dalje po začrtani poti s programom, ki si ga je v mnogih minulih desetletjih zgradilo delavsko gibanje v znoju in v krvi.

Pairedba v korist Prosvetne matice sijajno uspela

CLEVELAND, O. — Koncert v korist Prosvetne matice, ki so ga skupno priredili pevski zbori "Zarja", "Slovan" in "Jadran", ter dramsko društvo "Anton Verovšek", je zelo dobro uspel. Čisti prebitek je bil poslan Prosvetni matici v svrhu, da izda letos čimlepo knjigo in za njene druge aktivnosti. Znaša vsoto \$555.14. Joe Godina pa je prispeval \$5, skupaj \$560.14.

Podpirajmo Prosvetno matico tudi v bodoče! Najlepša hvala vsem posetnikom!

Za odbor,
Mary Bozich,
1201 E. 177th St.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V Kansasu (nekdanji premogovniški revir) je bila velika prvomajska proslava vsako leto in običajno so dobila tamošnja društva SNPJ, ali pa klubi JSZ govornika iz Chicaga. Prvi maj je bil takrat v tistem delu Kansasa praznik, pa naj je padel na petek ali svetek. Sedaj so to le še spomini. Anton Shular in njegov brat John bi lahko veliko zanimivega pisala o tem. Zgodovina — zapisana — ostane. Kdor jo nese s sabo v grob, ni česar ne zapusti razen svoje delo. Anton Shular, John Goršek in drugi so iz nje že mnogo izluščili in napisali. Naj nadaljujejo.

Ethin Kristan je oblikoval napredno in socialistično gibanje tu in v starem kraju več in uspešnejše kot kdorkoli drugi. Mnogi se ga še spominjate, kako zanosito je nastopal na shodih, kako orjaško so šle besede iz njegovih prs posebno na prvomajskih manifestacijah. Kdo bo napisal povest o življenju in delu tega velikega sina slovenskega naroda? Sam si naj napiše biografijo in izda jo naj Prosvetna matica. Vse preveč se ukvarjamo z ljudmi, ki se zasvetijo liki kresnice, a pozabimo na one, ki so dali sij kresnicam.

"Keglanje" je ameriški narodni sport. In ta sport je v veliki meri vzrok, da se proslave naših znamenitih obletnic več ne obnesejo. "Grem keglat". In gre. Priredba — namenjena kakim pomembnim slavnostim — je pa polom.

Odličnjaki v naših podpornih organizacijah, kakor jih označuje z različnimi titeli Louis Adamič, so se v svojem staranju zavzeli ustanavljati v njih takozvane "atletske odbore". Tako smo dobili žoganja vseh vrst, kegljanja, sportne izlete, kravale po hotelih, kjer so se nastanili naši "sportniki" — in uspeh je kajpada ničev. Financiraš sport. Mlad človek se zabava le dokler je mlad. Potem usahne za sport in za vse drugo. Katoliške organizacije so bile saj toliko previdne, da so sportnim aktivnostim svoje mladine dodelale tudi nekaj klerikalne ideologije — povabile zraven kakega škofa, imele veliko mašo ob vsaki prireditvi splošnega značaja — toda naša napredna (?) mladina je bila brez kakega magnetične privlačnosti — le sport, ples, keglanje, pojedina in potem pa ob koncu ob baru kaka slovenska popevka, npr. "jaz pa ti, pa židana marela..."

Življenje ni ples. Toda naša sem priseljena generacija je svojo piščad vzgojila kot da ni tu drugega kot sveti miklavž. In zato nismo dobili med tu vzgojeno generacijo otrok slovenskih staršev še nikoli kakega PROSVETNEGA odbora temveč vedno le "atletske" odbore! Mar se je čuditi, če sedaj ni te že dokaj postarane mladine več na seje? In da noče prevzemati društvenih uradov? In da jih je med njo prilično takih, ki znajo igrati dovoljno vlog, eno za biznis, drugo pa za pa polom.

(Konec na 4. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Dobra volja vse premaga. V tej številki poroča Mary Bozich o uspehu koncertne priredbe v Clevelandu v korist Prosvetne matice. Prinesla je \$555.14 prebitka.

Anton Jankovič se potožuje vsled raznih stvari — npr. vsled izpuščenih oglasov v Koledarju. Upravnik zatrjuje, da jih ni prejel. Take stvari se vedno dogajajo tudi kadar imaš v uradu povsem skušeno osebje. Kajti tudi pošta ni vselej na svojem mestu. Je pa — prav zares sila nerodno, kadar človek dobi oglase, govori in se trudi, potem pa vidi, da niso objavljeni. Upravnik pravi, da je Tonetu pojasnil kako in kaj. Medtem je Anton Jankovič svoje naročilo za koledar že v tretje pomnožil — zadnjič za 65 nadaljnjih izvodov.

Angela Zaitz je nabrala v to številko k pozdravu mednarodnega delavskega praznika za \$52 vožil, Herman Grebenc iz Detroita za \$55, in Geo. Smrekar za \$7.00.

Peter Benedikt se je spet oglašil z vsotami za oglase v Koledarju in pravi, da nas bržkone v kratkem obišče. Glede bodočnosti lista je mnenja, da naj študiramo, kako znižati stroške bodisi z znižanjem ali dveh števil na mesec ali kakor že. V tiskarni smo o tem poizvedovali, a pravijo, da imajo tiskarje tako najete, da delajo stalno — ali pa jih morajo pri takih delih kakor je naše vseeno plačati, ali pa jih odsloviti, če ni dovolj dela zanje.

Posebno, ako so stavci pri naše vrste delih bili poslednji najeti in nimajo po pravilih unije prednostnih pravic pri stalni uposlovlitvi. O tem tu sedaj ne bomo razpravljali.

Louis Kocjan iz Clevelanda pravi, da naj ne gremo več v dolg, ker narašča brezposelnost in ne bo podpore, da bi krili primankljaj.

Nasvet je dober. Ampak kaj storiti, da ne bi imeli primankljaja pri dohodkih, ki jih imamo? To je problem! Dohodke bi se še moglo zvišati, ako bi imeli več takih prijateljev, ki bi hoteli pomagati pri prodaji Koledarja, priporočati naše knjige, in ako bi tisti, katerim je kaj za ta list, rekli prijatelju ali znancu: "Naroči si Proletarca!"

Frank Klune, Chisholm, piše: "Nedavno sem bil na obisku v St. Paulu, Minn., in vzel s sabo nekaj izvodov letošnjega Koledarja. Mislim sem si, ako prodam, dobro, ako ne, jih odnesem nazaj. Na srečo sem med tamošnjimi rojaki vse prodal. Bili so prav zadovoljni, ko sem jim povedal, da je dobra knjiga in da take se v njihovem mestu ne more kupiti v nobeni knjigarni." Frank je potem naročil še nekaj izvodov Koledarja.

Ta številka Proletarca je posvečena mednarodnemu delavskemu prazniku Prvemumu maju. Radi bi jo izdali v večji obliki, a vpricho sedanjih stroškov tega nismo zmogli. Gradivo je vse dobro in verjemite — zelo malo je delavskih listov, bodisi v angleškem ali v kakem tujem jeziku v tej deželi, ki bi se mogli izhajati na šestih straneh vsak teden v letu!

Priporočajte Proletarca vašim znancom in prijateljem! Pridobite mu novih naročnikov! Zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$1.75; za pol leta \$1.00; za četrt leta \$0.50.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Clarence Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

SVETOVNO DELAVSTVO OB SVOJEM MEDNARODNEM PRAZNIKU 1. MAJU

Še nikoli ni imelo delavstvo toliko moči kakor sedaj. A je zavrženo z nacionalizmi ter s starimi tradicijami, ki so ugnedene v posameznih deželah in narodih. Vsled teh ovir je mednarodnost zelo splahnela in ojačale so se nacionalistične ter tudi imperialistične težnje celo v deželah, v katerih ima delavstvo bodisi vso vladno moč, ali pa je zastopano v koalicijskih vladah.

SPLOŠNI POLOŽAJ. — Razmere po svetu so vse v negotovosti. Ne gospodarsko, ne politično, ne mednarodno niso ustaljene. Lahko se kaj sproži danes tu, jutri tam in baš radi te situacije je taka napetost, novo oboroževanje, govoričenje o neizogibni tretji svetovni vojni.

V organizaciji Združenih narodov, ki je imela oziroma ima še zborovanje v svojem stanu blizu New Yorka, besedičijo, komu naj se izroči italijanske kolonije, kako naj se upre indoneški vprašanje, kako ustaviti tožbe proti hierarhiji — a nihče ne vpraša ljudstev (domačinov) v kolonijah, kako si žele urediti svojo usodo, nihče ne pojasni delegatom vseh mogočih ver, da so duhovniki katoliške vere v prvi vrsti politiki in steber starega družabnega reda, ne pa dušni pastirji!

Tako se to brezmočno društvo Združenih narodov ukvarja z rečmi, ki za svetovni mir in za graditev blaginje in vzajemnosti med deželami nič ne pomenijo.

INTERNACIONALE. — Velik uspeh beležijo po drugi svetovni vojni še mnogo bolj kakor po prvi vse sorte poskusi delavskih unij in strank za obnovitev ali za preosnovitev raznih internacional.

Vse do ene so propadle, največ ob prihodu Hitlerja v sedlo in kar je še ostalo se je sesulo med vojno.

Stara delavska mednarodna socialistična internacionala se je razblinila še predno je nastala vojna. To seveda največ, ker je imela glavno zaslonbo v nemških strokovnih unijah. Prevzel jih ji je Hitler za svoj nacizem in jih pretvoril v svoje namene brez kakvega večjega odpora.

Nemško vodstvo v politični in strokovni internacionali je vsled tega propadlo — pod terorjem seveda, ker strokovnemu kot političnemu delavskemu gibanju so na mnogih mestih načeljevali židje nemškega rodu in po njih je Hitler udaril z najtežjo pezo.

POLITIČNE INTERNACIONALE. — Strokovno delavsko gibanje, organizirano v mednarodnem obsegu, je vsled tega propadlo, dasi je na papirju še obstajalo, toda ne več pod nemškim temveč pod angleškim vodstvom.

Se veliko bolj pa se je razpršila delavska socialistična internacionala. In za njo med vojno tudi komunistična, ki pa se je vzdržala podtalno in se pred dobrim poldrugim letom obnovila pod znanko Komunističnega informacijskega biroja (Kominform).

Sestanki zastopnikov social-demokratskih strank, bilo jih je precej, se niso obnesli, dasi so si vse te skupine tudi ustanovile nekak informacijski biro, ki pa ne uspeva. Ze radi tega ne, ker hoče delati angleška laboristična stranka neodvisno od drugih social-demokratskih skupin. Francoska socialistična stranka je za obnovitev delavske socialistične internacionala — a je po dolgih pogajanjih uvidela, da je ne bo.

Delavska strokovna internacionala, ki je bila ustanovljena par let po vojni z velikim pompom, je splahnela, ker so se iz nje umaknile delavske unije v Angliji in v britanskih dominijonih, ter ameriške unije CIO. Toda je po številu članstva še vedno impozantna organizacija, ne pa po aktivnostih.

AFL snuje sedaj novo mednarodno strokovno internacionalo, v kateri bi bile tudi unije CIO — tako mednarodno zvezo, ki bi bila podložna zvezi atlantskega pakta. Torej za obvarovanje kapitalizma v smislu ameriškega tolačenja "svobodnih" unij in svobodnega (kapitalističnega) podjetništva.

INTERNACIONALA STROKOVNIH UNIJ, v katero spadajo sedaj poleg unij v Sovjetski zvezi tudi francoske, italijanske ter mnoge druge unije po svetu, vtelevši unije v latinski Ameriki, je po številu jača kot bi mogla biti katerakoli druga. Toda kapitalistični raziskovalci položaja pravijo, da ta internacionala ne pomeni veliko in da tudi ne bo mogla pomeniti kaj izdatnega brez pridruženja ameriškega, angleškega in drugega organiziranega delavstva v anglo-ameriškem bloku.

Stvar s te strani torej za solidarnost mednarodnega delavstva ni nič kaj mikavna in tudi ne bo, ker svet — hočeš počasi — je sedaj razdeljen v anglo-ameriški in v sovjetski blok. Na eni strani anglosaksi, na drugi slovanske dežele z Rusijo na čelu. Prvi se ponašajo, da imajo višji življenjski standard ter civilizacijo kot pa katerakoli izmed dežel sovjetskega bloka, vtelevši Rusijo. Tako se to trenje nadaljuje in ni ga državnika, od kar je Franklin D. Roosevelt umrl, ki bi znal te napetosti uravnovesiti v skupno dobro.

ZED. DRŽAVE. — Naša dežela je sedaj vodilna sila, oziroma v ospredju vsega boja za zavezitev komunizma. Ze pred dobrim letom, ko sta prišla v malo mestce Fulton v Mo., Churchill in Truman, je bilo očitno, da je zasnoval smernice ameriški (Nadaljevanje v 5.-6. koloni na tej strani)

NAJBOLJ PRILJUBLJENI AMERIŠKI NARODNI SPORT

ETBIN KRISTAN:

Sedanost in bodočnost

Danes živimo in jutri ne vemo, kaj bo.

To je nauk ljudi, ki bi nam radi dopovedali, da ni vredno, brigati se za bodočnost, ki itak ne bo več naša, ampak jo bodo ravnali in uživali tisti, ki pridejo za nami.

Današnji dan mine hitro; prihrani, kar imaš, za jutri, na stara leta, na drugi svet.

Tako nas uče tisti, ki nas hočejo odvračati od sedanjega življenja in njegovih zahtev. Življenje pa je bilo včeraj in je danes in bo jutri in prihodnje leto in dokler bo svet. In v dnu srca ne verujemo svojim besedam ne konservativci, ne utopični fantatiki, a če jim verujemo, se ne ravnamo po njih — in se ne moremo. Življenje ima svoje zakonice; dovoljuje nam, da jih poiščemo, da jih spoznavamo, da jih rabimo, ne daje nam pa moči, da bi jih strli ali porinili na stran.

Vsi smo prišli iz preteklosti in gremo skozi sedanost v bodočnost. Če hočemo razumeti sedanost, moramo poznati preteklost in se po tem spoznanju pripravljati za bodočnost. Svojo veljavo ima, kar je bilo, kar je in kar bo — vse na svoj način in vse ob svojem času. V decembru v naših krajih ne moremo kositi, v avgustu pa ne bomo nosili zimskih suknje. Pa vendar smo tukaj v hudi zimi in ob vročem poletju, in pomlad ima svoje pravice kakor jesen in kakor zima.

Sedanost je taka, kakršna se je razvila iz preteklosti in bodočnost bo taka, kakršna izide iz sedanosti.

A kaj je prav za prav sedanost? Trenutek, dan, leto, doba ene generacije? Kje so meje ene generacije? Nekateri smatrajo pet in dvajset let za tako razdobje, drugi imajo drugačne račune, nihče pa ne bi mogel povedati, kdaj naj se začne šteti tistih petindvajset ali trideset let, zakaj v resnici se porajajo "nove generacije" vsako minuto in včasih se izpremeni na svetu in v enem letu več kakor drugače v desetih. Poglavlja zgodovine se ne menjajo po stalno določenih koledarskih presledkih, ampak pišejo jih nove iznajdbe in njih praktična raba, boji in njih posledice na zemljevidu in v človeški družbi. Sedanost pa v resnici ni nič drugega kot prag, preko katerega neprenehoma prehaja preteklost v bodočnost. Kakor so si ljudje naredili pratiko, osnovano na opazovanju sonca ali pa lune,

da moremo s "časom" sploh kaj početi v svojem življenju, tako rabimo besedo "sedanost", ki je povsem nedoločena, ker ne bi mogli izhajati brez nje. Kadar jo izgovarjamo, bolj čutilo, kot pa vemo, kaj hočemo izraziti z njo. In pomen ji dajejo bolj okoliščine, v katerih jo rabimo kot pa beseda sama.

Na vsak način ne živi nihče le v sedanosti, ampak vsakdo če se ne zaveda, da je na smrt bolan, upa, da ima bodočnost pred sabo. Seveda, nekoč ga ne bo več, ampak bodočnost, ki je bila nekaj časa njegova, pojde dalje in živi jo bodo tovariši in prijatelji, ki ne umro tisto minuto kakor on, nemara vdova, ki je del njega samega, če je bil srečen z ženo, otroci in vnuki in nečaki, za katere se je zanimal v življenju, in tuji, ki jih morda niti po imenu ni poznal, pa so imeli enake čute in misli, enake skrbi in upe, enake boje in cilje kakor on in jih je tako vezala enaka nit.

Ogromno število ljudi, zlasti v Aziji, veruje, da bodo po smrti zopet rojeni in v drugi podobi živeli na zemlji. Pred leti je v Indiji zbudila veliko senzacijo deklica, ki je trdila, da se spominja na svoje prejšnje življenje; baje je imenovala svojega prejšnjega moža, ki še živi v drugem mestu, in natančno opisala kraje, ki jih v sedanjem življenju ni videla ter prepričala učene preiskovalce, da govori resnico. Ampak tudi brez take vere se bo težko našel duševno zdrav in razvit človek, ki bo mogel po pravici trditi, da mu nič ni mar, kakšen bo svet, ko ga več ne bo. Kdor koli živi za kaj več kot za vsakdanji kruh in toplo peč, bi rad kaj ustvaril v življenju in kaj doprinesel, da se izoblikuje svet po idejah, ki so mu drage. Ta zgradba, za katero izdeljuje načrte ali pa le skromno priklada opeke, se ne stavi za kratko sedanost, temveč za bodočnost in kakor mu najmanjši današnji uspeh prinaša zadovoljenje, tako spremlja zanimanje sadove njegovega dela ne le do smrtne postelje, ampak dalje vstric z upanjem, da bodo trajni.

Zavedno ali nezavedno živimo vsi za bodočnost. Nekateri nakladajo v banko denar, da bo zlati prihodnje čase njihovim sinovom in hčeram. Drugi — zdi se, da je teh drugih ogromna večina — imajo cvenka komaj za vsakdanje zahteve in pogosto se za te ne dovolj, pa se zaradi tega nikdar ne seznanijo

z bančnimi direktorji. Ali tudi oni imajo včasih sinove in hčere, navadno, kakor po nekakem perverznom zakonu mnogo več od lastnikov mastnih vlog, pa bi tudi radi, da bi se jim bolj godilo; zaradi tega jim je bodočnost važen in težak problem. In ker jih je na milijone in milijone v takem položaju, se zdi, da bi morala biti rešitev problema za vse enaka: preobrazenje sveta na tak način, da ne bo raj za tiste, ki imajo denarja, in pekel za tiste, ki ga nimajo. Kjer koli se trpinji dramijo, spoznavajo jasneje in jasneje, da je potreben načrt za tako obnovenje sveta in da mora temu načrtu, ki postavlja cilj, slediti delo in boj. Pota morajo biti začrtana tako, da drža koraki k cilju. Medtem ko je preteklost privedla sedanost brez našega sodelovanja in smo jo morali sprejeti tako, kakršna je bila, hočemo bodočnosti položiti temeljne kamne, da se bo na njih zgradila stavba po našem najboljšem spoznanju in z našim delom.

Tako vpliva bodočnost na sedanost in jo v veliki meri določa. Ampak zaradi tega je ne sme tako pogoltniti, da bi sploh izgubila in da bi ljudje postali ne graditelji, temveč sužnji bodočnosti.

Glej naprej in živi tako, da ne izkoples groba jutranjemu dnevu! Ampak živi tudi danes! Tisti, ki pridejo za nami, imajo svoje pravice; sejmo zanje, da bodo želi. Pa tudi mi imamo pravice in če postanemo zaradi bodočnosti puščavniki, nam oslabe možgani in mišice in kar storimo v samozatajevanju, ne bo plod moči in ne bo imelo moči v sebi.

Luksuzni obrati nazadovali

Čim se prično opaziti znaki recesije, to najprej občutijo trgovine z zlatino, cvetličarne itd. Industrija, ki izdeluje fotografske aparate in potrebščine zanje je lani imela nad 35% manj prometa kakor pred letom.

Ali veste, da je Ameriški družinski koledar za leto 1949 knjiga s tako izborno vsebino, kakršna ne dobite za tako majhen denar nikjer drugje? Naročite si jo! Stane \$1.50.

Najcenejše blago na svetu sta danes: človeško meso in človeška kri. — Eugene V. Debs.

SVETOVNO DELAVSTVO

(Konec s 1.-2. kolono na tej strani)

vnanji politiki Winston Churchill, skupno s Trumanovimi svetovalci, ki so in še glavarijo trustu mednarodnih bankirjev na Wall Streetu.

Od tedaj je nastalo geslo "Iron Curtain", ki ga je prvi izrekel Hitlerjev propagandni genij Goebbels, a se ni uveljavil. Ko ga je Churchill dramatiziral, se je.

Poglavje Churchillovega govora v Fultonu, oziroma posledica je tudi Trumanova takozvana protikomunistična doktrina, ki je bila v naprej zamišljena in njen oblikovalec je bil poleg bankirskih inženirjev z Wall Streeta Winston Churchill.

UMESAVANJE Zed. držav se je nato pričelo v veliki meri od protikomunističnim geslom najprvo v Grčiji, nato v Turčiji, v Aziji pa je naša vlada vodila tako politiko že več let prej. Svojo igrano Kitajskem, ki nas stane več milijard ter mnogo kitajskih ter tudi nekaj naših življenj, je za Trumanovo doktrino izgubljena.

Tudi na Japonskem ne uspeva. In ne v Koreji.

Ali bo Marshallov plan v Evropi uspel? Odvisno je od sodelovanja evropske birokracije starega reda. Doslej je vse zavozila. Ako se bo pod ameriško iniciativo zavedla svojih slabih razvad in zastarelosti ter se reformirala — tedaj bo Marshallov plan podaljšal življenje staremu redu saj v Angliji v zapadni Evropi, oziroma v vseh deželah, ki so se mu pridružile. Toda radikalno delavsko gibanje — ne le komunistično temveč tudi socialistično, je proti umetnemu podaljševanju življenja kapitalizmu. Je pa med voditelji desničarskih struj veliko takih, ki pravijo, da jim je gmočna pomoč ameriškega kapitalizma bolj dobrodošla kakor pa ako je ne bi bilo — ekonomski kaos z neizogibnim terorjem, pomankanjem in splošno zmedo.

ATLANTSKI PAKT. — To je drugo poglavje Marshallovega plana. Namen mu je "komunizem" zaveziti ne samo ekonomsko temveč tudi z militaristično silo. Ta oborožena moč pa naj bo po ameriškem načrtu (atlantski pakt) tolikšna, da bo Rusija v naprej vedela, da bo s svojimi zaveznicami vred temeljito tepena, ako se "spozabi" in prične z "agresijo".

Ta zveza, zvana atlantski pakt, je vojna zveza v vsakem pomenu besede in naperjena proti Sovjetski uniji ter njenemu sistemu socializma in se jo gradi s stališča, da do spopada mora priti in da bo kapitalizem zapadne sorte otelet le ako se stre "rusko nevarnost".

Torej smo v možnostih za pričetek tretje svetovne vojne zares.

ZAPADNE DRŽAVE. — Namen ameriškega Atlantskega pakta je na stroške Zed. držav oborožiti za možno obrambo pred "agresivnostjo" Sovj. zveze, ali pa za invazijo v "satelitte" in v USSR predvsem Francijo in Anglijo. Slednja je militaristično že sedaj močna, toda z vojnimi zalogami se ne more ponašati — torej jih ji naj mi znova napolnimo na naše stroške. Oborožitev nove francoske armade pa nas bo največ stala, enako oborožitev Italije, ki je tudi v Atlantskem paktu in v Marshallovem planu. Če oborožimo še Belgijo, v kolikor je že nismo, in pa Nizozemsko, ki si je z našo municijo že toliko pomagala, da po indoneški republiki lomasti že z vsó gotovostjo zmagovalke, pa bomo imeli v zapadni Evropi napram sovjetski sili že prilično oboroženo protiuteč.

NEMCIJA. — Zdi se, da tajni načrti ameriškega obrambnega departmanta določajo tudi ponovno militariziranje Nemčije, kolikor jo je v coni zapadnih treh sil. V tem slučaju se bo v nji obnovila bojna industrija, propaganda za hujskanje v vojno pa je v zapadnem rajhu že jako močna in negovana ter financirana od zapadnih sil.

Vse nemške stranke v zapadnem delu so nacionalistične, vtelevši social-demokrate, ki so sedaj veliko bolj konservativne kakor pa so bili po prvi svetovni vojni. Zavzeli so povsem promensko stališče ne samo proti Rusiji temveč še posebno proti Zed. državam, Argiji in Franciji. Pravijo, da je načrt zapadnih sil Nemčijo držati razdeljeno na posamezne avtonomne province in ji onemogočiti obnovitev v skupni narod. Francija res zahteva nekaj takega. A ameriška vlada pa bi rada tako Nemčijo, ki bi bila močna militaristično in ekonomsko. Po mnenju državnega departmanta bi le taka Nemčija bila zmožna postati jez proti prodiranju komunizma in slovanske poplave v zapadno Evropo.

ANGLIJA. — Ta sledi ameriški vnanji politiki na celi črti. Nekaj, ker je tega navajena, veliko pa zato, ker je Anglija v dveh svetovnih vojnah toliko obubožala, da ako hoče oti svoj stari sistem, si ga more ohraniti edino z ameriški datjavami.

Tako se je zgodilo, da so laboriti odnehali v svojem programu za zgraditev socializma na Angleškem, ker bi ga ne mogli tudi ako bi ga hoteli. Kajti ves aparat imperija Velike Britanije je zidan na imperializmu. Amerika ga ji je pripravljena ščititi — toda svojih milijard na Angleškem noče trošiti v pomoč kakim socialističnim "eksperimentom" temveč za utrditve reda kakršnega je. Zato je v Ameriki po kraljevsko sprejemano vedno le Churchill, ne pa kak Atlee ali Ernest Bevin.

ITALIJA. — Kakor v Angliji in v Franciji, se je ameriškem ekonomskemu ter političnemu manevru, v zvezi z Vatikanom, posrečilo potisniti levičarsko gibanje v defenzivo.

Toda vsi problemi so ostali kakor so bili in klerikalni premier Alcide de Gasperi je koncem konca nedavno vendar obljubil izvesti dalekosežne agrarne reforme. Posebno južna Italija je v mizeriji. Volilci v nji so pod cerkvenim pritiskom ter pod namilom ameriških darov ter ameriške kampanje glasovali svoji izkoriščevalcem v korist. Sedaj se treznijo in klerikalno fevdalstvo ter kapitalizem na severu Italije se pripravljajo skupno s cerkvijo vred vreči bedni masi nekaj drobtin v slepilo.

JUGOSLAVIJA. — V Titovi državi se življenjski nivo ni izboljšal in vzrok je, ker je prišla med dva ognja. Kominform si jo je izbral za tarčo, ker njen režim ne dela po komunističnih potih, ali kakor pravi Tito, ker noče slediti ukazom iz kremļa.

To je letošnji prvi maj v sovjetskem bloku najbolj kalilo. Jugoslavija je bila toliko porušena in upustošena, da bi potrebovala saj pol milijarde dolarjev kredita za nakup potrebščin — a namesto tega je prišla v precep kominforma in Marshallovega bloka. Vlada v Beogradu pravi, da bo težave vzlic temu dvojnemu pritisku premagala. Kako — tega niti sama ne ve. Ima pa vero vase in v svoje ljudstvo.

PRAZNOVANJE PRVEGA MAJA. — Tak približno je svetovni položaj ob tem prvem maju, ki je postal praznik po vsem širnem svetu letos v večjem obsegu kot se kdaj prej. In ta praznik je simbol mednarodne vzajemnosti, simbol miru ter vzajemnosti med vsemi ljudstvi vsega sveta.

Predno bo smoter dosežen, pa bo treba še veliko dela. A dosežen bo. To nam prica naraščajoče število onih ljudstev, ki so za en svet in za skupni blagor vsega človeštva.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

naprednosti, kadar ji tako boljše kaže? Mladi bi sicer lahko upravičeno rekli: "Če je tako, vi ste krivi!" In je res, Toda vprašanje je, kdo so "vi"... Tisti, ki so bili krmarji na tej barki našega razvoja. Vsi oni, ki so imeli prvo besedo. Vendar pa, kot je zapisal nesmrtni Ivan Cankar "...ko je vse izgubljeno, morda pa ni še vse izgubljeno..."

"Proletarec" ni glasilo nobene podporne organizacije. A včasih je bil Npr. uradno glasilo že treh podpornih organizacij in neuradno pa v prvih letih dinamične SNPJ. Nismo pisali o kegljiščih in baliniščih, dasi so naši ljudje one dni prav tako kegljali, balinili in kvartalili kakor sedaj. A imeli so tudi ideal! Zato je bil prvi maj med nami praznik, kot med sto in stotisočimi Američani drugih pokolenj. Vedno smo si prizadevali pridobiti med našo mladino kak krožek ljudi, ki bi delali, ne le pisal za napredne stvari. Zeleli smo, da se bi izmed naše mladine ustanovil krožek za negovanje prosvetnih aktivnosti, za učenje slovenskega in drugih jezikov poleg angleškega — a rezultat je bil vedno in vsikdar kak atleski ali pa "veselični" odbor. Zato se danes katoliška stran lahko ponosa z ofenzivo na vseh poljih, mi pa zgolj s kegljaskimi ter drugimi atletskimi turnirji. Kadar gre za takozvane "navadne človeke" — saj jim ni zameriti. Kam drugam, pa naj gre, ako jim ničesar drugega ne nudimo! A ko vidiš narodne veličine — kako brezbržni so v pričo vsega tega, te lahko popade "sveta jeza" in si misliš: Mar smo vse to gradili nad 50 let zgolj za žogomet in za kegljišča? In izglejda, da rezultat je baš tak kot da bi bilo vse pionirsko delo vrženo proč. Sicer je nekaj naprednih, ki pišejo napredno, a kadar bi bilo treba na seje in kaj storiti za napredek — kje so? Na kegljiščih!

Avstrija je še vedno brez mirne pogodbe. Za vzrok dolže Jugoslavijo, ker da baže noče odnehati od svojih "neupravičenih" zahtev. Pa so skromne. Ako bi bili angleški in ameriški diplomati ter poveljniki razsodni, bi pustili izbičani, krvaveči Jugoslaviji Trst ki ga je zasedla, in slovenski del Korotana, ki ga je tudi zasedla predno so prišle tja angleške in ameriške čete. Slovenski vojaki so bili od anglo-ameriških čet izgnani iz osvobojenega Trsta in sedaj ga hoče vladati Anglija in Zed. držav vrniti Italiji. Angleški in ameriški vojaki so enako izgnali jugoslovansko vojaštvo iz slovenskega Korotana ter ga dali nazaj nemški vladni na Dunaju. Dasi sta Tito in Stalin v spoprijemu da kaj, vendar Rusija še vedno podpira slovenske težnje glede Trsta in tudi Koroške. To je edin zdrav pojav v roko borbi med njima.

Dr. Miha Krek ali kdor že piše uvodnike v "A. D." pravi o vprašanju slovenskega Korotana med drugimi:

"Vse je proti nam. Avstriji govorijo in pišejo o koroškem vprašanju z besnostjo hitlerjanskih fanatikov, zanikajo obstoj slovenskega dela Koroške sploh, vsi Nemci jih seveda v tem podpirajo. Angličani so za to, da ostane Koroška del Avstrije, ki itak ne bo mogla živeti niti s Koroško niti brez nje, Amerikanci so za avstrijsko Koroško in njeno nedeljivost in ne priznavajo nikakih pravic slovenskim ljudem na Koroškem. Amerikanci ne vedo in ne računajo s tem, kar smo Slovenci tako krvavo izkusili v vsej zadnji zgodovini, namreč brezvestno preganjanje Slovencev na Koroškem. Amerikanci pozabljajo, da so v tem oziru proti Slovincem vsi Avstriji ENAKO NEPRAVIČNI IN SOVRAŽNI NAJ BODO HITLERJEVCI ALI SOCIALISTI ALI KATOLIKI. Naj je bila kakršnakoli vlada v Avstriji, je z enako vno me delala krivice Slovincem, jih zatirala in preganjala. Še več bo rekli. V preganjanju slovenskega na Koroškem ni mnogo razlikosti med CELOVŠKIM SKOFOM in pa voditelji nemških nacionalistov na Koroškem. Kadar kdo more

nam zadaja novo holecino. Vsa smola se drži slovenske stvari na Koroškem."

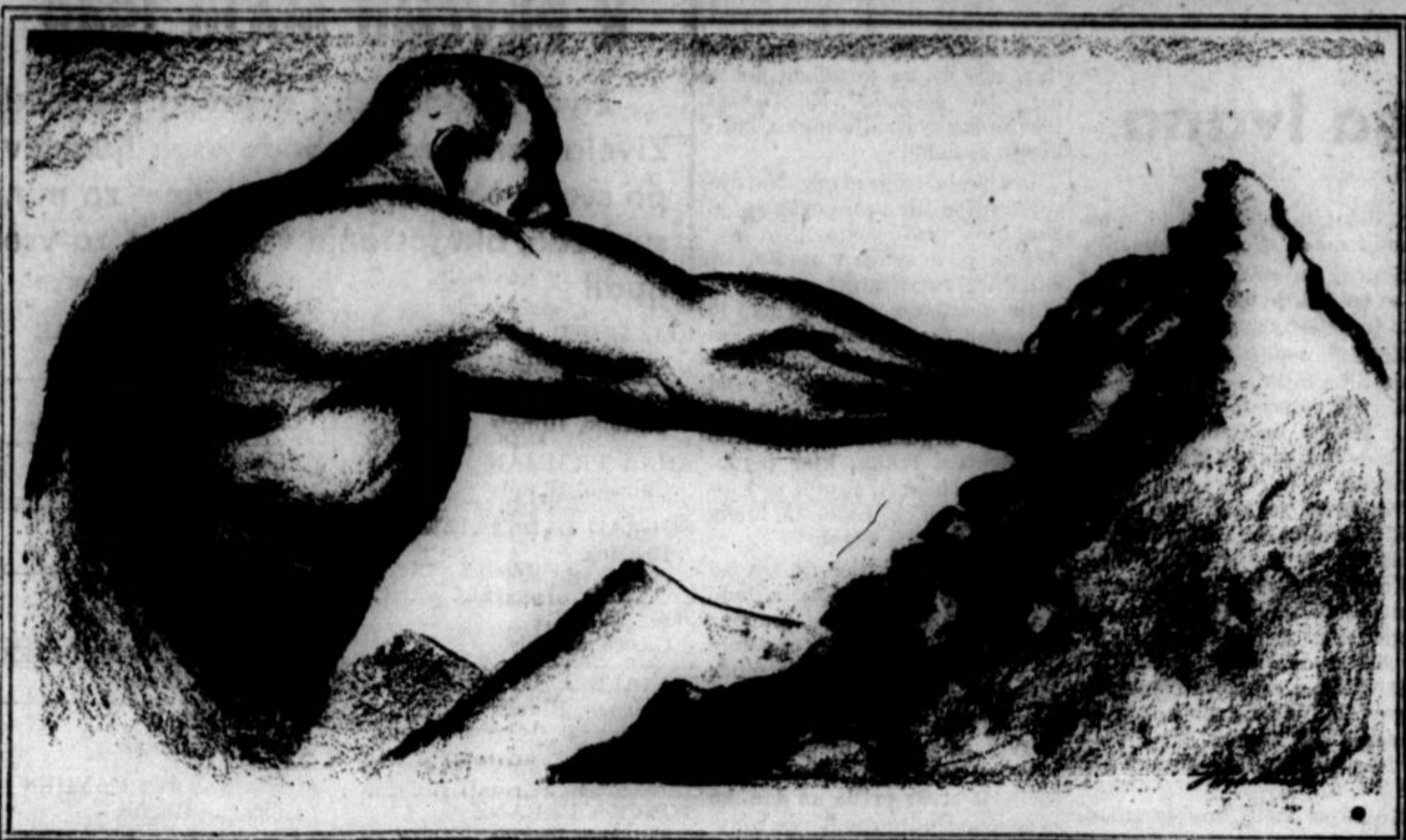
Komunistična stranka v Avstriji je tudi za nedeljivost Koroške in rohani proti Titu in Slovincem. To je Miha Krek pozabil povedati. A vendar je bil pogumen dovolj, da je udaril po celovškem škofu. Škoda, ker ni udaril tudi po goriškem nadškofu Margottiju in po tržaškem škofu Santinu, ki sta bila oba navdušena fašista in sta to tudi sedaj, ne pa služabnika naukov Odršenika, ki je odrešil svet s smrtjo na križu ne da bi ga odrešil.

Hazardne igre (gambling) so največji zlat studenec raketirjem, policijskim oblastnikom in žal — tudi cerkvam. V prvi vrsti katoliškim župnijam. Slednje se tega mamljivega sredstva toliko poslužujejo, da je nastal iz njihove pohlepčnosti že škandal. V illinoiski legislaturi je bil sprejet zakon, ki tudi cerkvam, ne samo zasebnim "gemblarjem" prepoveduje "enoročne bandite" (one-arm bandits), bingo ter druge igre, v katerih dobi nekaj igralcev kak dobiček, dobiček pa pospravi "promoter". Toda čudo — katoliške župnije so poslale v Springfield toliko protestov, da bodo bržkone zalegli. Pravijo: "Saj mi ne prirejamo tega sebi v korist temveč v prid naših šol, naših bolnišnic in drugih dobrih ustanov." Raketirjem je to všeč. Ako bo "gemblanje" dovoljeno v glavnem mestu naše države (v Springfieldu) v cerkvah, čemu bi se tudi v raketirskih "tavernah" v Cicero, ali pa v Waukegan itd. ne nadaljevalo nemoteno? In šerifi in šefi policije bi pri tem tudi radi kaj zaslužili. Torej ostane vse po starem.

Irski dne 18. aprila postala svobodna republika z odlokom, da se popolnoma odpove še zadnjim ostankom "udanosti" angleškemu kralju. In čudno, angleški kralj ji je poslal voščilo v tej njeni "sreči". V resnici pa bo Irski še ostal pod Anglijo, čeprav ji ne bo več podložna. Toda bo pod njenimi petami ekonomsko in da ni še bolj njena podložnica kakor je že vse doslej, je največ zasluga ameriških Ircev, ki jo financirajo. Moč Irske namreč ni na Irskem temveč v Zed. državah. Isto velja o novi židovski državi v Palestini. Brez pomoči ameriških židov je ne bi bilo. Naša dežela je res čudovita dežela. Vse sorte zgodovinske poglavja se odigravajo v nji.

Mirovni kongres v Parizu je dobil po svetu veliko pozornosti. Zapadni blok ga je skušal omejiti in se mu je to posrečilo. Francoska vlada je dovolila dostop ne več kot osmim delegatom iz vsake dežele. Toda mnoge vlade atlantskega pakta pa so dovolile vizo le par osebam. Tako se v Parizu na kongresu za mir ni mogla zbrati tako impozantna skupina kot so sklicatelji pričakovali. A vendar — naj je bil ta kongres še tako "komunistično sponzoriran", vendar je bilo vse njegovo delo iskreno za mir.

Italijanske kolonije delajo imperialistom zapadnega bloka veliko preglavic. Nekateri jih bi radi kratkoma dali nazaj Italiji, ker je sedaj "demokracija" in članica Marshallovega plana ter Atlantskega pakta. Anglija pa jih bi najraje vse sama obdržala pod svojim jeroštvom, kakor jih je imela doslej. Toda domačinov, ki žive v teh kolonijah — največ Arabci — pa nihče ne vpraša, kaj oni mislijo o tem. Arabci sicer opozarjajo Ameriko in Anglijo na Atlantski čarter in na štiri svobodščine, ker menda ne vedo, da je oboje pokopano z Rooseveltom vred v Hyde Parku. Vseeno — Italijani so vojno dobili, čeprav so bili tepeni. Kajti zmagoviti "demokracijski zapadni blok" ravna z Italijo kakor da je bila naša zaveznica od vsega začetka.

DELA VSTVO - AKO BI IMELO VERO VASE, BI LAHKO ODPRAVILO VZROKE, RADI KATERIH NASTAJAJO VOJNE IN ZGRADIL BI SI LAHKO SVET IZOBILJA ZA VSE.

Združeni narodi so na svojem zborovanju v Lake Success v N. Y. dobili predse tudi predlog, naj preiščejo preganjanje, ki ga uganjajo Madžarska, Jugoslavija in Bolgarija proti duhovščini. To delikatno zadevo so potisnile v ospredje diplomati bigotskih dežel latinske Amerike. A čudno — Amerika in Anglija — ki sta v njuni propagandi najbolj kričali proti preganjanju cerkva v "satelitskih" Sovjetske zveze, sta bili proti, da se bi to zadevo resno vzelo na dnevni red. Delegatom iz malih katoliških dežel se je namreč to čudno zdelo. Pač ne razumejo, da se katoliška cerkev peča s politiko bolj kot pa tudi najbolj politično razveta stranka na svetu. Če bi kak komisija ZN res začela preiskovati, bi brez težave ugotovila, da je katoliška cerkev ob enem klerikalna politična stranka, ki ima v mnogih deželah vodilno ali pa vso politično moč.

Amerikanci mislijo, da kadar je na zatočni klopi kak Stepiac ali pa Mendszenty, ali pa kak Rožman — da je to preganjanje vere in cerkve. Ne vedo, da v katoliških deželah načeljujejo vladam čestokrat duhovniki. Slovaški npr. je Hitlerju v pomoč diktiral monsignor Tiso. Na Slovenskem je vladal duhovnik Korošec skupno s svojimi drugimi duhovnimi tovariši; bil je v vladi notranji, torej policijski minister in zavzemal je v vladi razne druge portfelje. Tako bi lahko naštevali brez konca in kraja. Politiki v talarju pa niso kaki dušni pastirji temveč oportunisti, zastopniki in branilci privilegijev ter sovražniki modernega solstva. Tako cerkev je poguba za ljudstvo, ker mu ovira pot v napredek — pa naj bo na kakršnem koli polju. Duhovnik uči, naj kmet potrpí — saj bo dobil plačilo na drugem svetu — a zase pa ga zahteva takoj in v čim obilnejši meri že kar v tej "solzni dolini".

Pismo pionerja

ROUNDUP, Montana — Zopet sem "iztaknil" vsoto \$4.50, ki vam jo pošiljam s to notico. Moj sin je prepisal Proletarca name, da ga bom redno prejemal. Prej sem dobil le tu pa tam kako številko.

Novih naročnikov pa še nisem mogel dobiti. Tudi mi je težavno in mislim da je vzrok starost — moja in drugih. Oči pešajo in spomin.

Ker že dalj časa ne delam, si preganjam čas s čitanjem. A bom vseeno še poskusil dobiti kakega novega naročnika.

Max Polask.

Ali veste, da je Ameriški družinski koledar za leto 1949 knjiga s tako izobno vsebino, kakršno ne dobite za tako majhen denar nikjer drugje? Naročite si jo! Stane \$1.50.

Frank Česen:

Delavstvo na preizkušnji

Letošnji prvi maj praznuje delavstvo v napetem ozračju "mrzle vojne" med dvema orja: Združenimi državami Amerike in sovjetsko Rusijo. Kdor le malo zasleduje šrdite boje med delom in kapitalom v moderni zgodovini, ta se ne bo čudil napetemu položaju, ki je v bistvu le poslednja bitka med razpadajočim kapitalizmom in mladim, kipečim socializmom. Pobudo za razmah delavske zavesti je dala že prva svetovna vojna, ko so ruski delavci in kmetje pometli z dekadentnim carskim režimom in si ustanovili delavsko vladu. Druga svetovna vojna je v tem pogledu napravila še znatno večji korak naprej. Delavsko usmerjeno obliko režimov je vpeljala cela vrsta vzhodnih držav s Kitajsko vred. V Franciji in Italiji, ki sta za zapadni blok silno važni državi, so levičarske stranke zelo močne. To znači, da je že precejšen kos sveta pod delavskim vplivom.

Pod takimi okoliščinami bi bilo naivno misliti, da ne bi svetovni kapital skušal z vsemi sredstvi (in teh ima še dovolj) zaustaviti nadaljni pohod socializma pa četudi ponovno žrtvuje milijone človeških življenj in uniči na tisoče cvetočih mest. Kaj nam bo prinesla bodočnost, to mi navadni zemljani lahko samo ugibamo. Toda blazno oboroževanje na obeh straneh

(Konec s 1. strani.)

bile odstranjene in še je nič koliko prostora za izboljševanje. Delavski razred je torej napredoval vzlic vsemu — kakorkoli je moral vso dobo plavati proti tokom. To, kar je dosegel, pa še zdaleč ni osvoboditev iz razmer sistema, ki na svetu še zmerom prevladuje. Vzroki, ki porajajo socialna zla, radi katerih trpe v prvi vrsti delavci in kmetje, so tu še kakor so bili.

Ni pa potrebno, da za večno ostanemo. ČEMU KLATI DRUG DRUGEGA? Nobenega vzroka ni, čemu bi se morali kmetje in delavci ene dežele klati z delavci in kmeti druge države. Ne eni ne drugi si niso nevarni, ampak sistem, ki vlada, jih pošilja drugega proti drugemu v morijo in v rušenje zaradi koristi onih, ki vladajo. Ali bolje, zaradi UREDBE KAKRŠNA JE.

Ta ne služi blaginji ljudstva v splošnem in ne civilizaciji, nje go imperializem in kapitalizem.

Vojni oblaki vise nad svetom. Močni vpadajo v posesti malih dežel in si jih osvajajo. Zaman pričakujejo zaščite. Zaman so se zanašale na organizacijo združenih narodov, ki so jo smatrale za varstvo svoje bodočnosti.

Diplomati se zbirajo na posvetovanja a ne sklenejo ničesar razen kvečjemu nove zveze za nove vojne, v katerih zmagovite dežele pobesejo plen. Male države so v tej igri žoga in glavna žrtve roparjev.

Veliko je že napredoval DELAVEC-ČLOVEK. Od cilja pa je še daleč. Dosegel ga bo, ker je navajen borbe in zna ZMAGOVATI.

Njegovemu mogočnemu pohodu se bo morala kramarska diplomacija umakati in umakniti se mu bodo morali tudi vzroki za vojne — za vse ROPARŠKE vojne.

ŠIBKOST LE NAVIDEZNA

Danes izgleda, da je mednarodno delavstvo šibkejše kot kdaj prej v moderni dobi. To se človeku le tako ZDI. Kajti če bi bilo to res, se ne bi laskali proletariatu vsi taki, ki so ga nekoč zaničevali in pljuvali nanj.

Delavske vrste so s to strategijo sicer razredili in napravili težke vrzeli. Moti se, kdor misli, da bo tako tudi ostalo. Kakor v prošlosti, bo mednarodni proletariati tudi v bodoče v stanju ZMAGOVATI ovire in GRADITI kljub vsemu POT, ki vodi v novo civilizacijo — v uredbo, ki jo označujemo za socializem. Branitelji sistema kakršni je ta razvoj mogočno ovirajo, toda ni je sile, ki bi ga mogla zavirati ustaviti.

munizem, ki pa je po vseh znanih sodeč, še vedno v poizkusni stopnji. To vladno obliko imenujejo "ljudsko demokracijo" kar pa ni povsem točno. Radi ali neradi priznamo, da tam vlada omiljena delavska diktatura v kateri igra birokracija in osebnost še precejšno vlogo. Začasna diktatura se lahko opraviči z bojnostjo pred protidržavnimi elementi, ki izpodkopavajo temelj novi socialni uredbi in protikapitalističnim državam. Ti prevratni elementi komaj čakajo civilne vojne in preobrata, da bi zopet uvedli stari red izkoriščanja ljudskih množic. Za birokracijo, ki tepta načelo enakopravnosti in bratstva, bi se morala pa vpeljati brezova metla in stroga disciplina.

Pomankanje sloge med delavstvom vlada tudi v komunističnih državah kar je dobrodošla voda na kapitalistični mlin. Tako vidimo taktični spor med sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo, kar škoduje zlasti slednji pri izvajanju njenega petletnega industrijskega načrta. Kdo ima v tem sporu prav, bo pokazala bodočnost. Titova vlada smatra, da se Rusija preveč vrtika v njene notranje zadeve in da hoče Jugoslavijo obdržati na primitivni poljedelski stopnji, dočim Moskva trdi, da Beograd brenka na narodnostne strune in s tem krši komunistična načela. Mnogi trdijo, da je politbiro ljubosumen na jugoslovansko petletko, ker smatra da bo s tem postala preveč neodvisna od Rusije. Povprečni opazovalec se v pričo jugoslovanskega napora za kulturni in gospodarski podvig in moderniziranje zaostale dežele skoro strinja s Titovimi smernicami. Križ je le v tem, da je Jugoslavija vsled sovjetske sobotaže ostala osamljena in bo primorana dati gotove koncesije zapadnim državam ako hoče gospodarsko uspevati. Vsled te nesloge je razdvojeno tudi napredno delavstvo: delijo se v pristaše kominforme in takozvane Titovce. Umevno je, da pri tem trpi napredek dežele in se ustvarja nepotrebna "bratska" mržnja. To velja tudi za druge male države, katere morejo samostojno živeti in ki hrepenijo po večji neodvisnosti od mogočne Rusije. Tako vidimo, da je tudi socializem v teoriji bolj izvedljiv kot v praksi. Izjema je mogoče na Švedskem kjer uvajajo socializem demokratičnim potom. Za tako postopanje je pa treba razuma in podlage v močnem zadržnem gibanju.

ZA LČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.
Tel. Michigan 2-3145
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Mi ameriški Slovenci praznujemo prvi maj v smislu Debsovih naukov in z vero v vstajenje vseh narodov. Četudi se reakciji posreči začasno ustaviti kolo napredka, jih bo isto kolo prej ali slej strlo pod seboj, kot je nekoč strlo fevdalno gospodo.

Herman Grebenc piše

DETROIT, Mich. — V kratkem poteče 33 let od kar sem postal v Detroitu aktiven v zastopništvu Prosvete, Proletarca in revije Čas.

Po preobratih v prvi svetovni vojni, ko je nastala politična furija vseh sort, sem pustil nadležno delo v dobivanju novih naročnikov, kar pa ni bila moja krivda; vzrok so bile razmere, v katerih smo se in se še nahajamo v njih.

Na poziv Proletarca sem se odzval klicu za nabiranje pozdravnih imen k Prvemujaju, ki je v vsej zgodovini najpomembnejši mednarodni delavski praznik.

Hvala vam, prispevateljem, ki ste dali skupno v ta namen \$55.

Niso samo prispevki, ki izražajo vašo vero v vstajenje. Že to, da daste s prijateljsko gesto, je s tem dana listu ne samo gmotna temveč tudi moralna pomoč.

Zivijo Prvi maj!
—Herman Grebenc.

Nekaj misli o ljudeh, ki nič ne mislijo

CLEVELAND, O. — Pri čitanju in poslušanju radia človeka ker nervoznega napravijo. Ne slišiš skoro drugega kakor "soap operas" in pa govorance ter komentatorje o veri in o pretečih vojni.

Mar so militaristi res toliko trapasti, da bodo ustvarili mir s ponovnim klanjem, s pomnožitvijo ubitih in pohabljenih?

Čemu bi nam bile potrebne vojne v imenu vere? Čemu zaradi imperialističnih smotrov?

Ljudstvo potrebuje znanja ter pogojev za mir in za delo v miru. Za to se gre. Ne pa za vere.

V tej deželi delavce znova odslavlja. Pravijo, da to ni depresija ampak nekaka "recesija". In tudi inflacija pojema, nadomešča pa jo "deflacija". Čim gre cena kaki stvari dol za le, že zavpijejo — pocenjuje se vse! Kar pa se v cenah draži, o tem nič ne kriče.

Država ima milijone za subvencije raznih svojih propagand, za pomoč cerkvam in tujim državam, ne briga pa se kako bi ustavila nevarnost vedno bolj preteče velike brezposelnosti.

Čemu se potem čuditi, ako še tako nevedni ljudje začno govoriti o komunizmu, v katerem niso aktivni in ga niti ne poznajo?

Ako je zvezna vlada pametna, naj poskrbi, da ne bo brezposelnosti, da reši stanovanjski problem, one, ki se brigajo za posmrtna nebesa, pa naj pusti, da si jih sami zaslužijo brez vladnih subvencij. — Louis Kocjan.

Izseljevanje Nemk v Anglijo

V Anglijo se bo letos priselilo 10.000 Nemk, ki že imajo delo obljubljeno za razna hišna opravila. Vse odbrane so v starosti od 18 do 35 let. Vse te Nemke so iz sudetskih krajev, kateri so bili po vojni vrnjeni Čehoslovaki, Nemce pa je poglala preko meje, kjer so dobili zavetišče v angleških in nemških taboriščih.

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Prispevki za zdravila nad \$8,000

V prvi dveh mesecih po uradnem naznanilu, da je Sans ustanovil poseben sklad za nabavo potrebnih zdravil in zdravniških potrebščin za satorije in bolnišnice v Sloveniji, posebne redke zdravila, ki jih je v Jugoslaviji skoraj nemogoče dobiti, posebno v pomoč veliki borbi proti nevarni tuberkulozi, so se naši narodni domovi, klubi, razna društva, organizacije in posamezniki odzvali z veliko radodarnostjo. Do sredi aprila smo dobili v ta namen že osem tisoč dolarjev. Toda denar še vedno prihaja.

Obenem pa smo dobili iz stare domovine cele kupe zahvalnih pism od bolnikov, ki so bili deležni streptomycina ali ki ga še prejemajo od zdravniške uprave. V Sloveniji je bila po osvoboditvi ustanovljena cela vrsta bolnišnic in zdravilišč. Spadajo pod upravo Ljudske republike Slovenije, dočim je bilo zdravilišče na Golniku proglašeno za zvezno in ga upravlja federalna vlada. Na Golniku se nahajajo jetični bolniki iz vseh krajev Jugoslavije in le približno ena tretjina jih je Slovencev. Zdravila, hrano in vse drugo oskrbuje zvezno ministrstvo za zdravje v Beogradu. Nasprotno pa mora slovenska vlada oskrbovati svoja zdravilišča in si pomagati, kakor si pač more. Ker imajo zvezna zdravilišča povsod prednost, je lahko umljivo, zakaj druga zdravilišča in bolnišnice zastajajo v preskrbi in v mnogih slučajih ne razpolagajo z zdravili, instrumenti in aparati, ki so neobhodno potrebni za uspešno negovanje in zdravljenje bolnikov. Zaradi tega položaja je uprava zdravilišča Golnika razdelila glavni del streptomycina, ki ga je dobila v poklon od JPO-SS, drugim slovenskim bolnišnicam. Ravno tako je razdelila med druge slovenske bolnišnice večino, torakoskopov, ki jih je tudi nabavil JPO-SS, odposlal v Slovenijo pa Sans. Torakoskopi so kirurški instrumenti za operacijo na pljučih jetičnih bolnikov. Taki instrumenti omogočajo uporabo najmodernejše metode za pljučne operacije. Kako so zdravniki izvršili operacijo na ortodoksin način, smo videli v filmu "Operacija na Golniku".

Vest iz Amerike, da smo pod okriljem Sansa ustanovili poseben sklad za zdravila ter da bodo zdravila v večjih količinah prišla kot dar ameriških Slovencev potrebnim bolnikom, je silno razveselila bolnike in zdravniški štab. Se bolj se bodo razveselili, ko zdravilo res dosepe v Slovenijo. Naša prva pošiljka je odšla iz New Yorka dne 5. aprila na ameriškem parniku SS Examiner. Ko boste čitali te vrstice, bo pošiljka že v Sloveniji.

Pri polaganju naročila nismo pazili samo na ugodno ceno, temveč tudi na kakovost zdravila. Uspeli smo obojestransko. Dobili smo 1000 steklenič dihydrostreptomycina-sulfata in vsaka steklenička vsebuje po 5 gramov čistega streptomycina, skupaj torej 5000 gramov ali 5 kilogramov. Te vrste streptomycin se lahko uporablja z večjo varnostjo za bolnika in prilike za kake resne posledice na drugih človeških organih so dosti manjše. Zdravilo, prevozniki stroški, zavarovalnina, dobava izvoznega dovoljenja in podobni stroški so nas stali skupaj \$2,745.00, ali približno 55 centov gram. Druga pošiljka kmalu sledi.

Kadar dobi bolnik to zdravilo, mu zdravnik obenem pojasni, da je prišlo iz Amerike kot dar njihovih rojakov. Vsakemu je

priporočano, da se sam pismeno zahvali. To je bil vzrok, da smo dobili in še dobivamo zahvalna pisma iz raznih slovenskih bolnišnic. Dobili smo obenem zahvale od zdravnikov in zdravstvenih oblasti. Ta izmenjava pism in zdravil je dobro znamenje, kajti kadar gre za človekoljubnost, odpadejo vsi predsodki, politične razlike in druga nesoglasja. Bolnik stremi po zdravju. Prispevatej pa želi, da bi njegovo darilo zares pomagalo kakemu nesrečnemu do ljubelega zdravja.

Iz seznama darovalcev je razvidno, kdo so ti velikodušneži, ki se brez obotavljanja ob vsaki priliki tako pridno odzovejo. Navadno opazimo ena in ista imena, ena in ista društva in organizacije.

Dr. Tomaž Furlan, direktor Zveznega inštituta za tuberkulozo na Golniku, je v zvezi s tem vprašanjem zapisal v svojem zahvalnem pismu tole: "Slovenskim Amerikancem, ki ne sodelujejo pri vaši akciji, predvsem iz političnih razlogov, sporočite sledeče: Vse zdravilo sem prejel jaz osebno in ga delim bolnikom kakor se kdo javi, odnosno kakor ga priporoča njegov zdravnik. Samo po sebi se razume, da ne bi hotel niti ure sodelovati pri taki akciji, kjer se na bolnika ne gleda kot bolnika, ampak morda kot politično osebnost ali še kako drugače. Mislim, da bi to zadostovalo tudi za tiste priseljence, ki so mene gotovo osebno spominjali in ki morda delajo, največ ne priklon in nerazpoloženja napram svoji očetnini."

Mirko G. Kuhel, tajnik Sansa.

Poročilo podružnice št. 39 SANSa

Glavni tajnik SANSa Mirko G. Kuhel poroča, da je zopetna pošiljatev zdravil, vsebujoča 5,000 gramov bila odposlana iz New Yorka 5. aprila na bolnico Golnik pri Kranju.

Dr. Tomaž Furlan, direktor tuberkuloznega inštituta, pa je poslal pismo, koliko veselja je med bolniki, kar prihaja tudi pisma od bolnikov, ki se zdravijo v zavodu. V pismu je izrecno navedeno, da zdravilo dobi vsi, katere zdravniki priporočajo brez razlike političnega ali verskega prepričanja; le to naj si zapomnijo naši Molki in Jontezji in vsi, ki nasprotujejo vsaki akciji v pomoč bolnim v naši prvotni domovini.

Vedno še velja, da kri ni voda. To nam svedoči najbolj doneski raznih društev kot posameznikov. V uradu "Enakopravnosti" je bila zopet nabrana vsota \$162, katero je izročila Mrs. Julia J. Pirc. Darovali so po \$5 v spomin pokojne Josephine Močnik: Mrs. Mary Stupar, Addison Rd., Mrs. Mary Zavri, Metta Ave., Frank Verček iz Maple Heights, Ohio, družina Frank E. Lunka, Lucknow Ave., Mr. in Mrs. Carl Estantek iz West Side, Mr. in Mrs. Frank Estantek iz West Side, Mr. in Mrs. Ernest Urbas in Mrs. Anna Pengov. Mr. in Mrs. Theresa Cerkenik \$20 v spomin Louis Cimperman in Mary Kuhel.

Frank in Joseph Delost iz E. 212 St., \$10 v spomin Frank Strle iz Strabane, Pa.

Mr. in Mrs. John Gabrenja \$5 v spomin pokojnega Anton Pogacar. V spomin pokojne Mary Obed pa so darovali sledeči: Mr. in Mrs. Jack Habat \$10. Po \$5: Družina Bo iz E. 71 St., Mr. in Mrs. Vincent Salmic, Mr. in Mrs. Anton Skok, Mr. in Mrs. John Tavcar in Mrs. Mary Zivodar, E. 74 St.

Društvo Na Jutrovem, št. 477 SNPJ \$46.

Gospodinjki odsek Slovenske delavske dvorane na Prince Ave. \$10 in Mrs. Theresa Jerala iz Mohican Ave. \$1.

Tajnica društva Dom, št. 25 SDZ poslala \$4, prispeval Anton Gorenc \$2, Andrew Rezin \$1 in Jos. Berne \$1.

Društvo Danica, št. 11 SDZ \$5, poslala tajnica Frances Kodrich. Društvo Danica št. 34 SDZ \$10, poslala tajnik V. Bubnič.

ZAVEDNOST DAJE SILI MOČ

Ni sile na svetu, niti sile človeškega dela. Se celo elementarne sile je človek uporabil za svojo službo, potem ko si jih je z delom ukrotil in udomačil. Električna, ki smo pred kratkim poznali le kot uničujočo elementarno silo (blisk), dela zdaj čudeže, ki bodo vrnili človeštvu rajsko življenje, kadar jih bo začelo uporabljati za dejanja ljubezni namesto sovraštva. Z delom bo tudi to doseženo.

Ogromna sila je v delu.

V delu je pa skrita tudi moč. Tudi tista moč je v delu, o kateri sanja proletarijat, da jo bo dosegel prej ali slej.

V sanjah pa ni nobene moči, prav nobene. Sanje so le žica, po kateri se pretaka sila posameznih proletarcev v velike stroje, ki gonijo vse kolesje kapitalističnega gospodarstva.

Moč električne sile ni nikaka moč, ker se ne zaveda. Človek vlada nad silo elektrike.

Moč proletarijata sile ni nikaka moč, če se proletarijat ne zaveda. Kapitalisti vlada nad silo proletariata.

Sila proletariata je brezmejna, kajti proletarijat je, ki dela in vsa sila je v delu. Če nastopa proletarijat v masah, se ta sila tudi vidi in čuti. Ne vidi in ne čuti se pa moč. Pride kapitalistični sorodnik, postavi se na čelo proletarske mase in napelje vso silo proletarske mase po žicah proletarskih sanj v kapitalistične stroje. Tam se proletarska sila izpremeni v kapitalistično moč.

Zavednost je, ki daje sili moč.

Konjeva sila je voznikova moč, ker je konj nezaveden.

Sila proletariata je kapitalistova moč, če je proletarijat nezaveden.

Vsa kapitalistična moč je v nezavednosti proletariata.

Vsa socialistična moč pa je v zavednosti proletariata.

Iz Girača, Ohio, poslala Mary Selak \$15 za društvo št. 643 SNPJ. Za društvo št. 355 SNPJ, Fairport Harbor, Ohio, \$10, poslala Lovrenc Bajc.

Društvo Nanos, št. 264 SNPJ \$5, poslala Charles Zakelj.

Mrs. Katerina Stefanec izročila \$5 od Mrs. J. Velič iz E. 60 St. in \$2 od Mary Baznik iz Prosser Ave. Mr. John Močnik izročil \$5, katere je poslal V. Jelusic iz Los Angelesa, Cal., v spomin pokojne Josephine Močnik.

Leo Lukek izročil \$5, katere sta darovala Mr. in Mrs. John Pizem iz E. 237 St.

Posamezniki so prispevali po \$10: Frank Belaj, August Kollander in Joseph Zorman.

Po \$5: Joe Kodrič iz Addison Rd. in Joseph Trebec iz Neff Rd. Louis Oblak Furniture \$3 in Rudolph Kozan \$2.

V imenu odbora vsem najiskrenejša hvala!

John Pollock, tajnik in blagajnik.

Priredba v pomoč bolnim v starem kraju se prilično obnesla

DETROIT, Mich. — Priredba 27. marca v prid nakupa zdravil za bolnike v starem kraju se je prilično obnesla. Sponzorirala so jo podružnice Sansa št. 1 in 108. Priznanje gre članstvu omenjenih dveh podružnic, Slovenskemu delavskemu domu, ki je dal dvorano brezplačno v ta namen, podružnici št. 108, ki je vse potrebno pripravila, dalje onim, ki so prispevali pijsko in onim, ki so prispevali v sklad za nakup streptomycina.

Prezreti ne smemo Antona Faturja, ki se je veliko trudil, da je spravil na oder dobro vzporedno igro, v kateri je nastopilo veliko mladine. Bratje in sestre, sodelujte, da se v nadalje, s še večjo požrtvovalnostjo podpiramo našo slovensko kulturo.

Znano je vam, da vodi sedaj SANS kampanjo za nabavo omenjenega ter drugih zdravil v pomoč jetičnim ter ostalim bolnikom v Sloveniji. Veste tudi, da nobena taka kampanja ni uspešna, ako ne dobi zadostnega finančnega odziva.

Zato bo v pospešene te akcije imela podružnica št. 1 priredbo v nedeljo 1. maja, v Slovenskem narodnem domu na John R., ki se prične ob 2. pop.

BEG IZ TEME

(ruski pisatelj)
300 strani
vezana
\$1.00

UDOVICA

(I. F. Tomić)
zanimiva povest iz 18. stoletja
329 strani
vezana
\$1.00

BOTH \$1 BOOKS

for just

ONE DOLLAR

poldne. Posebna atrakcija na nji bo predvajanje filmskih slik.

Lansko jesen so bili Daniel Trees, njegova žena in sin na potovanju po Evropi in snemali premične slike v Angliji, Franciji, na Poljskem, Čehoslovskem, Ogrskem in v Jugoslaviji. Veliko teh slik, ki so v barvah, je tudi iz Slovenije.

Dalje: Nikola Daniels in njegova žena sta potovala po Jugoslaviji zadnji jesen in snemala slike po vsi državi. Mnogo jih imata iz Slovenije. Ob tej priliki bo imel Nikola Daniels kratak govor o svojih vtisih, ki jih je dobil v Sloveniji. Kot znano je bil on zelo deloven v organizaciji za Rekonstrukcijo Jugoslavije. Veliko je pripomogel, da je dobavljala od tu stroje ter razen drug material.

Vzrok, da bodo slike predvajane že ob 2. pop. je, ker istega dne priredi progresivna stranka velik shod za mir v Music Hall. Prične se ob 3:30 pop. Kdor bo želel, se bo torej lahko udeležil obeh priredb.

Govorniki na shodu bodo Henry A. Wallace, senator Michele Guia, član levičarske socialistične stranke v Italiji, Pierre Göt, neodvisen član francoskega parlamenta, H. Lester Hutchinson, član delavske stranke in delavski poslanec v angleški zbornici, Mimi Lundén, voditeljica gibanja progresivnih žensk na Norveškem in več drugih. Torej ako le mogoče, udeležite se obeh priredb.

Podružnici Sansa št. 1 in 108 prirediti skupni piknik dne 8. avgusta na Potočnikovi farmi. (Dopisniku: datum 8. avgusta pade na ponedeljek. Ali ni pomota?)

Na svidenje 1. maja ob 2. pop. v Slov. nar. domu. Pridite točno ob času.

—Martin Cetinski

Veliko poklicanih, malo izvoljenih...

PINEY FOK, O. — To je menda napisano neke v svetem pismu, ampak primerne so te besede v gotovih ozirih i za nas.

Samo pogledajmo nekaj desetletij nazaj na delavsko gibanje ameriških Slovencev in njih družabno življenje, zlasti v kolikor se tiče naše politične organizacije J. S. Z.

Veliko slovenskih delavcev je pristopilo k omenjeni organizaciji; bili so navdušeni za mednarodni socializem. Toda vsi niso bili "izvoljeni", kajti precej se jih je izneverilo. Če bi vsi ostali zvesti principom, bi danes lahko pokazali drugim večjim narodnostim, da smo kulturno izobraženi na strokovnem in političnem polju. Tako pa imamo, žal, dosti takih, ki se po krivem trkajo na prsa, češ,

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 36th STREET

Tel. Crawford 7-2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 7-3440
If no answer — Call
AUSTIN 7-5700

gpe vsa čast in priznanje. Samo da bi jih bilo več! In vsa čast dopisnikom, od katerih nekateri še ljudske sole niso izdelali, pa še vendar mučijo in pošiljajo zanimive dopise v naše delavske liste.

Ko sem pred okrog 45. leti prišel v to deželo, sem seveda nadaljeval z agitacijo za socialistično gibanje. Takrat smo imeli v tej deželi tudi energično, bojevito socialistično stranko. Naletel sem na precej hud odpor. Marsikateri rojak mi je zabrusil, da naj bom kar tiho o socializmu, ker socialisti da vero odpravljajo in delavce prodajajo. Nekoč sem takega modrijana vprašal, kje je to zvedel, pa mi je povedal, da 'so gospod tako rekli'. Malo je manjkalo, da nisem bil tepen, ko sem izjavil, da se je 'gospod' zlagal, če je res kaj takega rekel. Včasih je kateri zabrusil, da je že v stari domovini praznoval Prvi majnik, pa ni opazil nikaškega izboljšanja za delavce.

Dandanes je v tem veliko boljše in ni slišati več takih nizkotnih odgovorov, razen da slišiš tu pa tam iz ust učenega rojaka, da je on boljši socialist kot pa mi, ki smo naše gibanje finančno in z aktivnostmi vzdrževali.

Vsak zaveden delavec danes ve, kaj pomeni priznanje. Prvega maja. Toda če bi bili delavci vsega sveta politično skupno mednarodno organizirani, bi ne bilo sedaj civilne vojne na Grškem, ne več na Kitajskem in tudi vsi drugi vzroki za vojne bi že bili odpravljeni. In ko bomo končno to dosegli, nam bo Prvi majnik — praznik zmage!

— Nace Zlemberger

Z. D. za omejitve uvoza v sovj. cono

Vlada Zed. držav je že pred proglašanjem Trumanove doktrine uvedla restrikcije v trgovanju s Sovjetsko Rusijo in njenimi zaveznicami. Stalin je že pred par leti v posebnem intervjuju z ameriško časniško agencijo izrazil željo, da bi vlada Zed. držav naklonila vladi US-SR kako milijardo ali dve milijardi dolarjev kredita za nakup strojev v Ameriki ter drugih potrebščin, ki jih USSR potrebuje pri gradnji obnove svojih porušjenih krajev.

Ameriška vlada je Stalinovo sugestijo ne samo odbila temveč

je odredila, da ne sme v Rusijo iz Amerike nikakršno tako blago, ki bi lahko služilo jačanju sovjetske oborožene sile.

Vsled tega se je sovjetsko trgovsko ministrstvo obrnilo toliko bolj na Anglijo. Anglija potrebuje za svoj uvoz veliko takega blaga kakršnega ji lahko Rusija pošilja v izobilju, npr. les, razne rude, žito, prediva itd. Tako je bila sklenjena med Anglijo in USSR precej ugodna trgovska pogodba, kakor tudi s Švedsko in sklepaja je bila tudi s Francijo.

Najo so nastali v zveznem kongresu protesti — češ, mi pošiljamo stroje Angliji zastoj, ona pa jih nato proda Rusiji za visok denar!

Državni department v Washingtonu se je posvetoval s trgovskim in obrambnim oddelkom zvezne vlade in navedel nato eksportnim družbam 125 raznih produktov, katerih se naj ne bi uvažalo v Rusijo in ne v nobeno tistih dežel, ki so z njo v zvezi.

Tako torej dobivajo potrebščine iz Amerike države, ki so bile v vojni proti nam, npr. Italija, Nemčija, Japonska in dobivajo jih tudi Španija, Portugalska in še marsikaka druga dežela, ki v minuli vojni ni bila na naši strani.

Anglija sovj. bloka ne bo oboroževala

Na pritisk iz Washingtona je Anglija letos navedla mnogo raznih predmetov, ki jih Rusiji ter njenim "satelitkam" ne bo več pošiljala. Npr. stroje, ki se jih bi lahko upotrebljevalo za produciranje municije in iz istega razloga je ustavila izvoz v sovjetski blok raznih kovin in sploh vseh takih izdelkov, ki bi lahko služili oboroževalnim namenom. Ameriška vlada pa se je v povračilo za to uslugo obvezala kupovati toliko več angleških industrialnih izdelkov na račun Marshallovega plana seveda. Toda ne bo jih dobivala sem temveč jih razdelila med države, ki so včlanjene v Marshallovem ekonomskem načrtu.

Resnica je le redkokdaj čista in nikdar preprosta. — Oscar Wilde.

It's easy and pleasant to go to school in the Chicago Area...

... vsled mnogih različnih poučevalnih ponudb, vseh stopinj otroškega vrleca do graduanov ... mednarodno slavnih kolegijskih, profesionalnih kolegijskih, večernejših kolegijskih ... slavnih kolegijskih na polju godbe, artistične umetnosti, jezikoslovja in teologije.

To bogastvo poučevalne možnosti vključuje tudi najvišje institucije z enakomerno in primerno šolnino.

Transportne možnosti tega okraja so ugodne. Chicago in severni Illinois, se v jedru narodnega transportnega sistema z lahko dosežejo iz vseh krajev v deželi.

Dodatno poučevalnim prilikam tega okraja so tudi mnoge kulturne prilagodnosti — svetovno slavne knjižnice, gledališča, orkestri, muzeji in parki. Neprekosljavno zdravstvene priprave ustvarjajo to okolico, zdrav prostor za življenje. Kot veliko poučevalno in industrijsko središče — izvrsten kraj za živeti in dober prostor za si ustvariti življenje — ta okraj nudi tudi mnogo industrij, ki gledajo na bodočnost.

One of a series of advertisements concerning subjects of vital interest to industry and its employees. For further information on the advantages to industry offered by Chicago's great educational facilities, write

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT

Marquette Building—140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RAndolph 6-1617

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Believing in the advantages of Chicago and Northern Illinois, this company has been and is concentrating solely on the advancement of the territory it serves — cooperating with local agencies having similar objectives

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fino postrežbo — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: Canal 6-7172—6-7173

ARE MILITARISTS SEEKING CONTROL OVER CIVILIANS?

Progressive members of Congress are seriously disturbed about two bills which indicate that military men are trying to take from civilians some ancient American rights and freedoms.

One bill—backed by the Defense and Justice Departments and the FBI—is urged as a measure to make it easier to catch and punish spies. Hearings were held recently by a Senate Judiciary subcommittee, headed by Senator James O. Eastland, conservative Mississippi Democrat.

Members of Congress are 100 percent in favor of catching and punishing spies, but Eastland and another member of the committee, Senator Homer Ferguson (R., Mich.), expressed strong doubts on some parts of the pending bill. Their objections boil down to this:

If the measure becomes law, even Congress, the elected representatives of the people, could not investigate anything done by a government official or agency, if some "Brass Hat" chose to mark the matter "secret" and "important to national security."

Fines and Prison

Anyone could be fined and imprisoned for violating an "order" issued by the Secretary of National Defense. This departs from the old principle that citizens are punished only for violating laws.

The senators pointed out that it is hard enough for the ordinary citizen to keep track of laws, but how is he to know when he is doing something disapproved by a military department chief?

The other bill is a "military justice" measure which is now before a House committee. Commenting on it, a congressman who served as a "reserve" officer in both World Wars said:

Consistency is Rare Among Lawyers

Judging by results of a privately conducted "poll" made public by Congressman McGregor, most lawyers do not believe in the old saying: "Consistency, thou art a jewel."

The Ohio Republican "framed" the questionnaire to bring replies favoring the Taft-Hartley Act, sent it to his constituents, and divided those who answered into occupations or professions. For example, lawyers.

According to McGregor, 97 of each 100 lawyers said they look with extreme disfavor on "a closed shop which requires an employee to be a union member in order to retain his job."

We wish to compliment the other three of each 100 lawyers. They

Calls It A "Gag"

"If this bill passes as written, any reserve officer or enlisted man who says anything critical of the generals, admirals or defense officials could be ordered into 'active service,' even in peacetime, and could then be court-martialed.

"In my opinion, this is an attempt by the professional militarists to gag the reserves, the citizen-soldiers who, much better than other civilians, know when the 'Brass Hats' should be criticized."

Another development which is causing uneasiness on Capitol Hill is the case of Russell Bird. He may be a shady character, but, as one senator said, his case shows what the army can already do to some civilians.

Bird was the civilian manager of an army "post exchange" in Germany. With nine other American civilians there, he was charged with "black-marketing" in cigarettes.

Is This American?

It was later proved some of these men were "beaten up" by army "agents" and were forced to sign "confessions." Bird fled to the United States. At his home in Indiana, he was arrested by army officers, and taken by force back to Germany.

Although he is a civilian, not subject to "military law" in the United States, the army did not bother to get "extradition papers," or otherwise handle his case through any civil court.

Now back in Germany, Bird is to be tried by a military court, the members of which will be appointed by an army colonel who, before the trial even begins, says Bird is "guilty as hell." The sentence may be up to "30 years at hard labor."

Perhaps he is as "guilty as hell," but congressmen wonder if that is exactly the American way to handle his case.—Labor.

are honest enough to admit that members of the legal profession are in no position to condemn the "closed shop."

They know that lawyers themselves have a "closed shop" which is absolutely air-tight. It is called the "Integrated Bar." The "Lawyers' Union" has it in about half the states, and is trying to put it over everywhere.

Under the "Integrated Bar" system, a lawyer must belong to the "Union" and keep his dues paid up, or he can't practice his "trade" in the courts, which are the only "shops" in which a lawyer can make a living. This "closed shop" is enforced by court judges who are also members of the "Lawyers' Union."

No labor union ever asked for anything like that, and, we venture to predict, never will.—Labor.

Just Things

If you happen to hear any noise right now, like hammering, or pounding of some kind, it probably leaked into this article from downstairs or upstairs of the Center. The workmen are busy with the remodeling, and as a result, the entire place is in turmoil. The wall upstairs, between the bar room and the hall, has been torn out, and downstairs, a hole was pounded through the foundation, to put in a new doorway.

I haven't even been able to get a drink of water here recently, it was turned off while the new plumbing was being connected downstairs. The white plaster dust from the tornout wall upstairs has been tracked through the entire place, and it looks like there will be quite a clean-up project when the work is done.

But you will really approve of the changes being made, so don't forget to attend the big "grand opening" here at the Center on May 14th. Oh, it isn't really a grand reopening — it couldn't be, the place wasn't closed, but "remodeling reopening" sounds kind of awkward, so we're using the other phrase.

Now that the Koledars have been shipped out, some nice checks have been rolling into the office, in payment for the books, and for advertising. The worst part of it is, however, is that the money that comes in really isn't ours. We just more or less "handle" it, but it goes right out again, in an effort to get our bills paid up.

So, if you think you can sell a few more books, or if you, yourself haven't ordered one yet, you'd better get on the ball and give us a hand.

Guest Editorial

ATLANTIC PACT — CONFESSION OF A FAILURE

No matter what we think about the Atlantic Pact—whether it will insure peace or hasten war—there are a few things about it of which we can be certain.

One is that the over-all project of the pact, so far as American policymakers are concerned, is the preservation of capitalist class interests in this country and in the world. Another is that if the U.S. Senate ratifies the pact, like it or not, the average American citizen is going to go along with it to whatever it leads.

Another thing that can be said about the pact with assurance was said recently by James Marlow, a special writer for the Associated Press. We quote verbatim:

"Last week the Atlantic Pact was signed, the greatest living testimonial to the failure of the UN."

Very regretfully indeed, we agree with that estimate of the agreement which pledges this nation to arm a growing number of European nations and to fight to keep Soviet Russia from expanding its influence in those nations.

We had some hopes for the United Nations Organization when it was formed in San Francisco back in 1945. It was a forlorn and doubtful hope, conceived in desperation rather than in optimism. But we insisted upon hoping against hope that enough common interests would be found to enable UN at least to end the danger of another world war.

If we were guillible then, it was not because we expected that the world would continue to exist half communist and half capitalist. Basic to our hopes was the chance that our own nation would socialize its economy in time to avert the necessity of war . . . that we Americans would take the lead in doing by democratic means what Russia is doing by autocracy and dictatorship; namely, abolish the private-profit economy. That, we told ourselves, would end the compulsion toward war that bear heavily upon a capitalist economy which can not exist without secure markets for world-wide trade and investment.

And so it is that, although we agree with writer Marlow when he says that the pact is a "testimonial" of failure, we hasten to stipulate that it is only that; a symptom, an admission, but not the cause of the failure to achieve a world agreement.

It would be closer to the truth to admit that it is not the United Nations that is failing, but capitalism itself.

It was inevitable that capitalism should fail to make peace with communism. For that matter, capitalism has not even been able to avert war between capitalist nations. But there was at least the right to hope that socialized economies, whether automatically or democratically ruled, could avoid a shooting war.

Well, the American people have rejected their task of building a socialist economy here at home. So the logical follow-up is that they should defend capitalism everywhere in the world. From that viewpoint, continued opposition to Russian advances is consistent and an eventual war will be as natural as the law of cause and effect.

Certainly, the people of America are paying a terrific price for holding fast to capitalism. They are paying now in terms of labor and treasure. They will pay for their election-day decisions with blood and culture if Soviet Russia refuses to be halted by the threat of war.—Reading LABOR ADVOCATE.

NOTICE

To All Representatives, and
Others that Handled the
1949 KOLEDAR:

There will be an important change in the business management of PROLETAREC effective May 15th.

It will be greatly appreciated if all that have Koledar accounts will try to get them cleared up by that date, if it is at all possible.

We would like to get the Koledar accounts as complete as we can before the change takes effect.

THANK YOU,
Business manager

"Slush Fund" Ready To Kill Health Ins.

SAN FRANCISCO (FP) — The propagandist hired by the American Medical Assn. to spearhead its drive against a national health insurance plan is the man who successfully led the "medical monopoly fight against health insurance in California," the Labor Herald, CIO newspaper, revealed in its March 1 issue.

The publicist, Clem Whittaker, was cited as having got the credit "for twice sidetracking proposed state public health laws which had wide support."

Whittaker, who will conduct the AMA campaign, will be assisted by Herbert Baum, another California publicist, whom the paper described as "the brains behind the big money fight that defeated the fair employment practices initiative."

The Baltimore and Ohio railroad has given its employees a present in the form of a system-wide lay-off. Ten percent of the company's clerical force and about 2,500 workers in its motor power division lost their jobs. The B. & O. put the blame on the softening of business.

Labor to keep alive in your heart that little spark of celestial fire called conscience.—Washington.

"HANDS ACROSS THE OCEANS" May Day, Demonstration of Labor's International Solidarity

ONE RED WILL EYE ANOTHER

By Edwin A. Lahey

A couple of years ago I went to the national headquarters of the Communist party on East 12th St. in New York, to interview old Bill Foster, the chairman of the party, for the Knight newspapers.

By way of breaking the ice when I was ushered into Foster's office, I asked him brightly how many FBI men were working in the joint.

Foster didn't think this was funny.

And it wasn't. The communists have had the uncomfortable feeling that the FBI for years has had its own friends and agents working inside the party at all levels of authority. This widely rumored activity of the FBI was for the first time confirmed when the government put Herbert A. Philbrick of Boston on the witness stand in the conspiracy trial of the eleven leaders of the Communist party.

The unveiling of Philbrick as a witness was a very important event. It means for one thing that the government is throwing everything it has into its attempt to put the Communist party out of business. From now on the Communists will be eyeing one another suspiciously like a bunch of train robbers for whom there's a big reward, with immunity for the member of the mob who hollers copper.

Informed FBI

Philbrick is important because of the world of difference between him and the Communist who gets short-changed or disillusioned in the party, runs to the cops, and from then on makes a lucrative career out of exposing the conspiracy in which he was an eager participant for years.

Philbrick is a young and reasonably successful middle-class man, with a good mind. For nine years he moved in Communist circles in Boston, and during all that time kept the FBI informed of the party's activities, without ever arousing the suspicions of any of his comrades.

He even taught the unsuspecting Reds the principles of Marxism, as educational director of one branch of the party in Massachusetts. The crowning blow for the Communists is that the FBI reimbursed Philbrick for the expenses incurred in the payment of party dues, the purchase of Marxist text books, and the rental of a recording machine upon which the young man made his reports.

The background of Philbrick's story remains to be filled in when the government is through with him as a witness. He first joined the Communist movement in 1940. This date may furnish the key to the reason for his volunteer service for the FBI.

The Communist party was at its low ebb in 1940, during the period of the Hitler-Stalin pact. Many of its members had quit in disgust after the pact was revealed in 1939. It hasn't been brought out in testimony, but Philbrick might have taken up his side line as an "inside man" for the FBI purely out of intellectual revulsion over the way the American Communists attuned their thinking to the fluctuations in Soviet foreign policy.

The Communist party is probably well loaded with men like Philbrick, and we can look for one sensation after another as they are called upon to step forward and tell their amazing stories.—Chicago DAILY NEWS.

Perhaps the best time for the workers to pause and appraise their gains and losses, as much as it is possible to do so, is on May Day — Labor's International Holiday. The one day out of the entire year when workers of every clime and every race upon the face of the earth reach hands across the oceans in demonstration of Labor's international solidarity.

The workers of all countries and of all nationalities all belong to one class and should all fight together for a better and juster world, for a world in which one man shall not rule over another nor exploit another.

Not every worker realizes as yet that the working people of the whole world form one vast family and that they have the same interests for which they must all fight together. However, the number of those who realize it is steadily increasing.

The great industries of this country have always been treated as private affairs and are still treated as private affairs that have no particular relation to the welfare of anyone except the owners.

With this same condition prevailing we arrive at another May Day without anything in particular having been done to solve the greatest problem of the ages — how to keep from starving to death in the midst of plenty.

On this May Day we American Workers declare our solidarity with the awakened workers of the world. We extend our sympathy and our moral and material assistance to our comrades in all countries. We renew our struggle against the biggest menace to world peace — Fascism.

We take our stand against imperialism and against militarism. We know that modern wars are commercial wars and that no matter who wins, the working class loses. We demonstrate for peace and for the economic principles that would insure peace. We renew our faith in Socialism as the hope of the world. We rededicate ourselves to the attainment of this sublime ideal.

REFLECTIONS Raymond S. Hofes

Wallace Rally In Chicago

Henry A. Wallace announced that 15 cities will be visited by the three members of European parliaments who will accompany him on a nationwide peace tour that begins with a dinner in New York on April 27th.

The Europeans who will be Mr. Wallace's guests on the whirlwind, three-week coast-to-coast forum on foreign policy are Michele Giusa, left Socialist Senator from Italy; Pierre Cot, Independent member of the French Chamber of Deputies, and H. Lester Hutchinson, Labor Party member of the British Parliament.

Following the dinner at the Hotel Commodore on April 27, the group will travel by air to the Midwest for a mass rally in Chicago on April 29.

Mr. Wallace announced that in several cities public luncheons, dinners and university meetings will also be held. "Since my public appeal for letters raising questions of foreign policy that concern the people most," Wallace said, "I have received many from towns and cities throughout the country. They indicate a grave concern for the increasing tension between our government and the Russians." Many have expressed the hope that my European guests will inform them how the people of their own countries feel about this issue. I would like to encourage more Americans to send me the questions they want to see discussed in the course of our transcontinental tour. Address questions to me at 56 West 45th Street, New York 19, N. Y.

Truthful

"Did you notice any suspicious characters in the neighborhood?" the London magistrate inquired.

"Sure," replied the new Irish policeman. "I saw but one man, and I asked him what he was doing there at that time o' night. Sez he: 'I have no business here just now, but I expect to open a bank in the vicinity later on.'"

"Yes," replied the magistrate, "and he did open a bank in the vicinity later on and stole \$20,000."

"Begorra!" answered the policeman. "The man may have been a thafe, but he was no liar."

general economy and whose profits have been soaring to new heights.

The farmer is going to be guaranteed and controlled. The big industrialists are going to be left free to take all that the market will bear—for a while at least—although their profits will be assessed to pay their share of the tax dollars that the Brannan plan will require.

The result, if not the intent, will be that the government will be assuming new controls which will enable the capitalist economy to function yet a while longer.

THE MARCH OF LABOR

THE AMERICAN FEDERATION OF LABOR, WHEN FIRST ORGANIZED IN NOVEMBER 1881, WAS CALLED "THE FEDERATION OF TRADES AND LABOR UNIONS OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND CANADA." THE PRESENT TITLE WAS ADOPTED IN 1886.

AMERICAN FARMERS ARE GETTING BIGGER AND BIGGER. IN 1900 THE AVERAGE SIZE OF AN AMERICAN FARM WAS 135 ACRES. NOW IT IS 195 ACRES.

\$1,000,000, MORE THAN 6% OF THE AMERICAN PEOPLE'S DISPOSABLE INCOME* IS TAKEN EACH MONTH BY PAYMENTS ON INSTALLMENT CONTRACTS.

HOWEVER OR WHEREVER YOU BUY — YOUR BEST BUY IN HATS AND CAPS IS UNION-MADE. THE NEXT TIME YOU BUY A HAT OR CAP LOOK FOR THIS UNION LABEL UNDER THE STRAIGHTBAND.